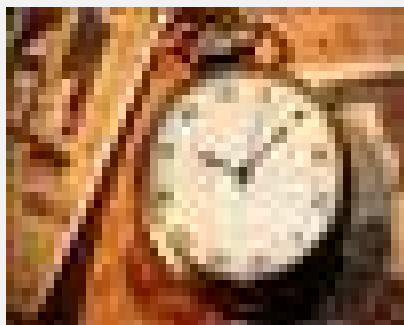

جمعه 19 خرداد 1396 - 14 رمضان 1438 - 9 ژوئن 2017

شورش مردم تبریز علیه خودکامگی "محمدعلی شاه قاجار" (1287 ش)

شورش مردم تبریز علیه خودکامگی "محمدعلی شاه قاجار" (1287 ش)

در نوزدهم خرداد 1287 ش برابر با 9 جمادی الاول 1326 ق، انجمن ایالتی تبریز، تلگرافی به انجمن‌ها و ولایتی و علمای نجف ارسال داشت که مفاد آن یادآور سوء نیت شاه در ویران ساختن بنیان مشروطه و خیانت به ملت بود. دسیسه‌ها و نیرنگ‌ها و محمدعلی شاه، مردم تبریز را مطمئن ساخته بود که شاه قاجار، هدفی جز سرکوب آزادی خواهان ندارد. از این روی، مردم این شهر در قبال اقدامات شاه، واکنش شدیدی از خود نشان دادند. خطوط تلگراف از طرف دولت که تنها راه برقراری تبریز به تهران بود، بدگمانی مردم را افزود. همچنین تلگراف محمدعلی شاه نیز که بار دیگر به دروغ او را پایبند مشروطه و هوادار مجلس معرفی می‌کرد خشم مردم را بیشتر برانگیخت. از این رو، شورش فراگیر در شهر شکل گرفت که به محاصره این شهر و وقایع متعددی انجامید. استیضاح دولت "مستوفی الممالک" از سوی آیت‌الله "سیدحسن مدرس" (1302ش)

مدتی پس از کودتای رضاخان در سوم اسفند 1299 دوره چهارم مجلس شورای ملی افتتاح شد و در این دوره نیز، شهید حسن مدرس به نمایندگی مجلس انتخاب گردید. او برای جلوگیری از قدرت یافتن سردار سپه، قصد داشت تا با استیضاح و برکناری مستوفی الممالک، صدراعظم احمد شاه قاجار، فردی دیگر را برای صدراعظمی روی کار بیاورد. آیت‌الله مدرس علاوه بر استیضاح مستوفی‌الممالک درباره رویه سیاست خارجی، این نخست‌وزیر را دارای قدرت کافی برای مقابله و مبارزه و جلوگیری در برابر تدریجی‌ها و سرکشی سپه ندانست و او را به شمشیر مرصع و تزئینی تشبیه کرد که تنها در مجالس بزم به کار می‌رود در حالی که برای ایستادگی در برابر رضاخان، شمشیر برنده و تیز لازم است. پس از برکناری مستوفی الممالک، مردم که به وی خشن‌تر شدند از مدرس به خاطر استیضاح انتقاد کردند. بعدها معلوم شد مخالفت مدرس و اکثریت مجلس، به دلیل حفظ منافع ملت و جلوگیری از قدرت خطرناک رضاخان بوده است.

رحلت فقیه بزرگوار آیت‌الله "سید محمدحسن الهی طباطبایی" (1347ش)

آیت‌الله سید محمدحسن الهی طباطبایی برادر مفسر کبیر قرآن، علامه سید محمدحسین طباطبایی در سال 1287ش (1326ق)، در تبریز به دنیا آمد. وی در کودکی پدر و مادرش را از دست داد و به همراه برادرش تحت سرپرستی وصی پدر قرار گرفت. سید محمد حسن در سنین کودکی مقدمات ادبیات فارسی و عربی و خوشنویسی را فرا گرفت و سپس سطوح عالی حوزوی را زیر نظر استادان خبره به کمال رساند. وی در 18 سالگی به همراه برادر راهی نجف اشرف شد و به مدت یازده سال از استادان بزرگی همچون حضرات آیات سید علی قاضی طباطبایی، سید حسن بادکوبه‌ای، محمدحسین غروی اصفهانی، میرزای نایینی و سیدابوالحسن اصفهانی، در علوم عرفان، فلسفه، ریاضی، طب و فقه و اصول بهره جست. این دو برادر در سال 1314ش به دلیل مشکلات معیشتی به تبریز بازگشتند و سیدمحمد حسن در حوزه علمیه شهر به تدریس فلسفه همت گماشت. وی دانشور پرهیزگاری بود که به منظور تهذیب نفس، تزکیه درونی و تصفیه قلب کوشش‌های عمیق و مستمری را از خود بروز داد و افرادی علاقمند، در پرتو مواعظ و نصایح او به کمالاتی نائل آمدند. ایشان در اواخر عمر ساکن قم گردید ولی بر اثر بیماری قلبی به تبریز مراجعت نمود تا اینکه مرغ جان این سالک الهی‌الله در شب بیستم خرداد 1347ش برابر با سیزدهم ربیع‌الاول 1388ق در شصت سالگی از قفس تن به درآمد و پس از تشییع با شکوه در قم به خاک سپرده شد. به شهادت رسیدن "مختار بن ابوعبیده ثقفی" رهبر قیام خونخواهی امام حسین(ع) (67ق)

مختار بن ابوعبیده ثقفی پس از هلاکت معاویه بن ابی‌سفيان، از جمله رهبران انقلابی کوفه بود که از امام حسین(ع) و نماینده‌اش حضرت مسلم بن عقیل(ع) حمایت نمود و در نتیجه، از سوی عیدالله بن زیاد عامل یزید در کوفه، دستگیر و زندانی شد. مختار در ایام قیام امام حسین(ع) هم‌چنان در زندان عیدالله بن زیاد به سر می‌برد تا این که به وساطت شوهر خواهرش، عبدالله بن عمر در نزد یزید بن معاویه، از زندان آزاد گردید. پس از مرگ یزید، جهت خون خواهی امام حسین(ع) در کوفه قیام نمود و جمع کثیری به او پیوسته و تمام قاتلان امام حسین(ع) و عناصر اصلی ضد امام حسین(ع) و اهل بیت را دستگیر و به مکافات اعمالشان رساند. مختار ثقفی پس از 18 ماه حکومت در کوفه و نواحی آن، در چهاردهم رمضان سال 67 قمری در برابر لشکریان عبدالله بن زبیر به فرماندهی مصعب بن زبیر، متحمل شکست گشته و در این نبرد به قتل رسید.

تولد "پتر کبیر" نامورترین امپراتور روسیه (1672م)

پتر کبیر امپراتور معروف روسیه در 9 ژوئن 1672م در مسکو به دنیا آمد. با مرگ پدر، خواهر پتر، سوفی، زمام امور را به دست گرفت اما تعدادی از اشراف و روحانیون با وی مخالفت ورزیدند و پتر را در 12 سالگی به تزاری روس برگزیدند. پتر با

وجود خواهرش نمی‌توانست مستقلاً سلطنت کند. از آن طرف هنگامی‌که سوفی، خواهر پتر کبیر به مقام نیابت سلطنت دست یافت، برادر خود پتر را برخلاف رسم قدیم از کاخ کرملین خارج کرد و به روستایی نزدیک مسکو فرستاد. اخراج وی از کرملین که در حقیقت زندانی باشکوه بود، در تربیت روحی و اخلاقی پتر تأثیر کرد و پس از چندی با سپاه آراسته خود با خواهر از در مخالفت درآمد و به آسانی بر او دست یافت. سپس خواهر را در صومعه‌ای زندانی کرد و رسماً به سلطنت نشست. وی مصمم شد، رعایای نیمه‌وحشی خود را به سوی تمدن غرب رهنمون کند. بنابراین تصمیم گرفت دیواری را که دولت‌های سوئد، لهستان و عثمانی بین روسیه و غرب کشیده بودند، درهم شکند. بدین منظور جنگ‌هایی با عثمانی و سوئد کرد و آنان را شکست داد و قسمتی از آن کشورها را ضمیمه امپراتوری خود کرد. او بسیاری از مهندسان، معماران، صاحب‌منصبان، دریانوردان و پزشکان هلندی و انگلیسی را استخدام کرد و به روسیه فرستاد. او در مسیر تغییر اوضاع اجتماعی و اخلاق قدیمی ملت روس، قدم‌های سریعی برداشت به طوری که در اواخر سلطنت او، روسیه در ردیف ممالک بزرگ اروپا درآمد. پتر کبیر در مدت سی سال سلطنت خود بر روسیه ارتش منضبط و نیرومندی به وجود آورد و کشور ضعیف خود را به امپراتوری بزرگی مبدل ساخت به طوری که نام روسیه از دوران سلطنت او بر این کشور نهاده شد. در دوران سلطنت پتر کبیر، شهرهای بزرگی در روسیه بنا گردید که پایتخت او، سن پترزبورگ، برجسته‌ترین نمونه آن به شمار می‌رود. پتر کبیر قلمرو امپراتوری روسیه را توسعه داد و نیروی دریایی بزرگی به وجود آورد که هنگام مرگ پتر، به بزرگ‌ترین قدرت دریایی اروپایی تبدیل شده بود. این امر زمینه تجاوزات متعددی به نواحی مختلف جهان را فراهم آورد و قدرت‌گیری روسیه، نقش آن را در معادلات قدرت جهان برجسته ساخت. پتر کبیر آرزو داشت که از طریق جنوب به آب‌های گرم و آزاد راه یابد و این مساله در زمان پس از او نیز دنبال شد و تجاوزات پی‌درپی روس‌ها برای دستیابی به دریاهای جنوب ایران در راستای همین هدف صورت می‌گرفت. پتر کبیر سرانجام در 8 فوریه 1725م در 53 سالگی درگذشت و پس از او، همسرش، کاترین به سلطنت رسید.